

VIZIUNEA LUI TNUGDAL

Ediție bilingvă

Ediție îngrijită, traducere din limba latină, note,
comentarii și studiu de Emanuel Grosu

Studiu introductiv de Corin Braga

POLIROM
2024

Cuprins

<i>Notă asupra ediției</i>	5
<i>Studiu introductiv. Literatura apocaliptică medievală și Fisi irlandeze</i> (Corin Braga).	9
<i>Tabel cronologic</i>	59
Visio Tnugdali • Viziunea lui Tnugdali.	63
<i>Note</i>	161
<i>Lumi spirituale și percepție senzorială în viziunile medievale</i> (Emanuel Grosu)	185
<i>Bibliografie</i>	235

De adventu angeli in occursum animae

Misit namque angelum in occursum eius, quem respiciens a longe venientem quasi stellam lucidissimam infatigabiles fecit in eum intuitus, sperans per eum aliquod consilium sibi dandum. Qui cum ei appropinquasset, proprio vocans nomine salutavit eum dicens: Ave, inquit, Tnugdale, quid agis? Videns autem ille miser speciosum iuvenem, erat enim speciosus forma prae filiis hominum, audiensque semet ipsum proprio nomine ab eo nominatum, prae timore simul et prae gaudio cum lacrimis talem prorupit in vocem: Heu, inquit, domine pater, dolores inferni circumdederunt me, *praeoccupaverunt me laquei mortis*. Cui angelus: Modo, inquit, vocas me dominum et patrem, quem semper et ubique tecum habebas et numquam me tali nomine dignum iudicabas. Qui respondit: Domine, ubi umquam te vidi? Aut ubi vocem tuam dulcissimam umquam audiivi? Respondens angelus dixit ei: Ego te semper sequebar a nativitate tua, quocumque ibas, et numquam meis consiliis obtemperare volebas. Et extendens manum in unum immundorum spiritum, qui prae ceteris maledicis ei magis insultabat: Ecce, inquit, ille, cuius consiliis acquiescebas, et meam omnino voluntatem neglexeras. Sed quia Deus misericordiam semper praefert iudicio, tibi etiam non deerit indebita eius misericordia. Tantum esto segura et laeta, quia patieris pauca de multis, quae patereris, nisi tibi subvenisset misericordia nostri Redemptoris. Me igitur sequere et quecumque tibi mostravero, memoriter tene, quia iterum ad corpus tuum debes redire.

Despre venirea îngerului în întâmpinarea sufletului

Căci a trimis un înger al său în întâmpinarea sa, pe care <sufletul>, zărindu-l de departe că vine ca o stea strălucitoare, l-a privit insistent sperând că prin el trebuie să i se dea vreun sfat. Acesta, după ce s-a apropiat de el, chemându-l pe nume l-a salutat zicând: „Salutare”, zise, „Tnugdal, ce faci?”. Iar nefericitul acela, văzând un tânăr atât de arătos – căci era arătos la înfățișare mai presus decât fiii oamenilor – și auzindu-se strigat pe nume de acesta, de teamă și în același timp de bucurie, cu lacrimi <în ochi> a dat glas astfel: „Vai”, zise, „stăpâne <și> părinte, durerile infernului m-au împresurat, *m-au cuprins legăturile morții*³⁴”. Iar îngerul: „Acum”, zise, „mă numești stăpân și părinte, <pe mine> pe care mereu și oriunde mă aveai cu tine și niciodată nu m-ai considerat vrednic de un astfel de nume”. Acesta a răspuns: „Stăpâne, unde te-am mai văzut? Sau unde am mai auzit glasul tău preadulce?”³⁵. Răspunzând, îngerul i-a zis: „Eu te urmam întotdeauna, din ziua în care te-ai născut, oriîncotro mergeai și niciodată nu voiai să ții seama de sfaturile mele”³⁶. Și întinzându-și mâna către unul din duhurile necurate care îl molesta mai mult decât ceilalți blestemați: „Iată-l”, zise, „pe cel la ale cărui sfaturi consimțeai, iar voința mea o nesocoteai cu totul. Dar fiindcă Dumnezeu pune întotdeauna îndurarea mai presus decât judecata, nici ție nu îți va lipsi nemeritata lui îndurare. Rămâi numai liniștit și vesel, fiindcă vei pătimi puține din multele pe care le-ai pătimi dacă nu ți-ar fi venit în ajutor îndurarea Răscumpărătorului nostru. Așadar, urmează-mă și ține

Tunc illa anima ultra modum perterrita accessit ad eum propius, relicto corpore supra quod steterat prius. Daemones autem haec audientes et mala, quae antea illi animae minabantur, se inferre non posse conspicientes, posuerunt in caelum os suum dicentes: O quam iniustus et crudelis est Deus, quia quos vult mortificat et quos vult vivificat, non, sicut promisit, unicuique secundum opus suum et meritum reddit: liberat animas non liberandas et damnat non damnandas. Et his dictis in semet ipsos insurrexerunt et quibuscunque poterant alterutrum se plagis damnaverunt et nimio fetore relicto cum ingenti tristitia et indignatione recesserunt. Angelus vero praecedens dixit ad animam: Sequere me. Illa autem respondit: Heu, domine mi, si praecesseris, isti me retro rapient et sempiternis ignibus tradent. Cui angelus: Ne timeas, inquit, eos, plures enim nobiscum sunt, quam cum illis. *Si Deus nobiscum, quis contra nos: Cadent quidem a latere tuo mille et decem milia a dextris tuis, ad te autem non appropinquabit.* Verumtamen oculis tuis considerabis et retributionem peccatorum videbis. Et tu quidem patieris, sicut praedixi, pauca de multis, quae mereris. Et his dictis profecti sunt.

De prima poena homicidarum

Cumque longius simul pergerent et nullum praeter splendori angeli lumen haberent, tandem venerunt ad vallem valde terribilem ac tenebrosam et mortis calliginem

mente tot ceea ce îți voi arăta, fiindcă trebuie să te întorci din nou la trupul tău”.

Atunci, sufletul acela, înspăimântat peste măsură, a venit mai aproape de înger, lăsând în urmă trupul deasupra căruia stătuse mai înainte. Iar demonii, auzind acestea și văzând că nu mai pot provoca relele cu care mai înainte amenințau sufletul acela, și-au îndreptat glasul către cer zicând: „O, cât de nedrept și de crud este Dumnezeu, fiindcă îi dă morții pe cei pe care vrea și îi readuce la viață pe cei pe care vrea, nu răsplătește, după cum a promis, pe fiecare după lucrarea și meritul său: eliberează sufletele ce nu trebuie eliberate și le condamnă pe cele care nu trebuie condamnate”. Zicând acestea, s-au răsculat împotriva lor înșiși și s-au pedepsit unii pe alții cu ce răni au putut și, lăsând în urmă o duhoare cumplită, cu mare tristețe și dispreț, s-au retras. Iar îngerul, mergând înainte, i-a zis sufletului: „Urmează-mă!”. Dar sufletul a răspuns: „Vai, domnul meu, dacă vei merge înainte, aceștia mă vor răpi din spatele <tău> și mă vor încredința focurilor veșnice”. Îngerul i-a zis: „Nu te teme de ei, căci mai mulți sunt împreună cu noi³⁷ decât cu ei. *Dacă Dumnezeu este cu noi, cine este împotriva noastră?*³⁸ *Vor cădea o mie alături de tine și zece mii la dreapta ta, dar de tine nu se vor apropia*³⁹. Totuși, vei lua aminte cu ochii tăi și vei vedea răsplata păcătoșilor. Și chiar tu vei pătimi, așa cum ți-am spus mai înainte, puține din multele pe care le meriți”. Și, zicând acestea, au pornit.

Despre prima pedeapsă a criminalilor

Iar după ce au străbătut îndelung împreună neavând nici o lumină în afară de strălucirea îngerului, în cele din urmă au ajuns la o vale întru totul îngrozitoare și întunecată

coopertam. Erat enim valde profunda et carbonibus ardentibus plena, cooperculum habens ferreum, quod spissitudinem habere videbatur sex cubitorum, quod nimio ardentibus superabat candore carbones. Cuius fetor omnes, quas huc usque passa est anima, superabat tribulationes. Descendebat enim super illam laminam miserimarum multitudo animarum et illic cremabantur, donec ad modum cremii in sartagine concremati omnino liquescerent, et, quod est gravius, ita colabantur per praedictam laminam, sicut colari solet cera per pannum, et iterum in carbonibus ignis ardentibus renovabantur ad tormentum. His visis, anima illa multum perterrita dixit ad angelum: Heu, domine mi, rogo, si placet, ut dicas mihi, quid umquam mali egerint istae animae, ut talibus tormentis iudicarentur dignae. Ad quam angelus: Isti sunt, ait, homicidae, parricidae, fratricidae. Ista est, inquit, prima talium poena perpetrantium et perpetrantibus consentientium et post istam ad maiores, quas videbis, ducuntur poenas. Et ego, inquit, numquid patiar istam? Et angelus ad eam: Mereris quidem, sed modo non patieris. Licet enim non sis parricida aut matricida aut fratricida, es tamen homicida, sed nunc tibi non reddetur. De cetero autem caveto, ne, cum ad corpus revertaris, amplius istam aut maiora merearis. Et adiunxit: Proficiscamur, grandis enim nobis restat via.

De poena insidiatorum et perfidorum

Igitur profecti venerunt ad montem mirae magnitudinis, magni horroris et vastae solitudinis. Qui mons transeuntibus

și acoperită de negura morții⁴⁰. Căci era foarte adâncă și plină de cărbuni aprinși, având un capac de fier care părea să aibă o grosime de șase coți <și> care întrecea cu mult în fierbințeală cărbunii aprinși. Duhoarea sa întrecea toate suferințele pe care până acum le îndurase sufletul. Așadar, pe acea placă <de fier> coborau o mulțime de suflete cu totul nefericite și acolo erau arse până când, ca niște vreascuri arse într-o tupsie, se lichefiau cu totul și, ceea ce era mai rău, de pe pomenita placă <de fier> se scurgeau așa cum se scurge de obicei ceara prin pânză și din nou, în cărbunii încinși ai focului, erau realcătuite pentru <a fi supuse> chinului. Văzând acestea, sufletul acela, foarte înspăimântat, a zis către înger: „Vai, stăpâne al meu, te rog, dacă îți e pe plac, să îmi spui ce rău au făcut vreodată sufletele acestea ca să fie judecate vrednice de astfel de chinuri?”. La care îngerul: „Aceștia sunt”, zise, „ucigași, paricizi, fraticizi. Aceasta”, zise, „este prima pedeapsă a unor astfel de făptuitori și a celor care le-au îngăduit făptuitorilor <să se poarte astfel>; după aceasta, vor fi duși la cazne mai mari, pe care le vei vedea”. „Și eu”, zise <sufletul>, „oare voi pătimi această <pedeapsă>?”. Iar îngerul către el: „Chiar meriți, dar acum nu vei pătimi. Deși nu ești paricid, matricid sau fraticid, ești totuși ucigaș, dar acum nu îți va fi dată <aceasta> ca răsplată. Cât despre rest, fii atent ca atunci când te întorci în trup să nu te mai învrednicești de această <pedeapsă> sau de <altele> mai mari”. Și a adăugat: „Să purcedem, căci ne rămâne cale lungă <de străbătut>”.

Despre pedeapsa uneltitorilor și perfizilor

Așadar, după ce au plecat, au ajuns la un munte de o uimitoare înălțime, întru totul înspăimântător și foarte